

Kudy vede k Bohu dnešní hudba?

Alena Scheinostová

Unikátní přehlídkou současné duchovní hudby je festival *Forfest*, letos proběhne už jeho 35. ročník. Nabídne tři desítky akcí včetně mezinárodní debaty o tom, jak se spiritualita promítá do dnešního umění.

Jádro festivalu je v Kroměříži, počítá se ale také s vykočením do Olomouce. V koncertní sály se promění prostory kroměřížského chrámu sv. Mořice, kostela sv. Jana Křtitele, městského muzea nebo místního zahradního ateliéru. Vzhledem k letošnému jubilejnímu Roku české hudby se dramaturgie zaměřila na díla tuzemských autorů a zazní i několik světových premiér.

Na zahajovacím koncertě 23. června ve 14 hodin bude muzejní sál hostit profesorku plzeňské konzervatoře, akordeonistku Jarmilu Vlachovou a koncertního mistra České filharmonie, houslistu Miroslava Vilímce. Program se zaměří na hudbu v terezínském ghettu. Na každý z festivalových dní je pak připraveno několik programů, kde vystoupí tuzemští umělci, ale také hosté z Německa, Itálie, Ruska, a dokonce i Číny a Japonska.

S tóny varhan

V pondělí 24. června, kdy také začíná zmíněné mezinárodní třídní kolokvium o duchovních proudech v současné umělecké tvorbě, bude Muzeum Kroměřížska patřit zvukem čínských houslí či sborovému zpěvu, v úterý zase spojení houslí a akordeonu.

Ve středu 26. června usedne za varhany gotického svatomořického chrámu varhaník Petr Kolař, regenschori ze Starého Brna. Zahraje hudbu Leoše Janáčka, Miloše Štědrone, Juraje Beneše nebo Jaromíra Hniličky a doprovodí několik duchovních písní, které přednese japonská sopranistka Nao Higano. Do sv. Mořice se program vrátí i v pátek večer, kdy zahraje Pravoslav Březík, dvaadvacetiletý varhaník ze Štýpy u Zlína, a spolu s ním vystoupí violista Pavel Březík, člen zlínské Filharmonie Bohuslava Martinů. Prostor dostanou skladby předních českých a moravských skladatelů současnosti od Petra Ebena, Zdeňka Lukáše a Klementa Slavického po Ivana Kurze a Kryštofa Mařatku.

Do třetice se svatomořické varhany ozvou v neděli 30. června, kdy je rozezná profesor pražské konzervatoře Michal Novenko. Sopránových partů se ujme Vendula Sládečková a program bude postaven na nových duchov-

ních dílech tuzemských kompozitů. Týž koncert se bude opakovat nazítří 1. července od 19 hodin v katedrále sv. Václava v Olomouci. Letošní ročník uzavrou komorní koncerty u sv. Jana Křtitele a v muzeu a naváže týden skladatelských kurzů „Postfest“.

Kromě hudby k *Forfestu* patří také cyklus besed „Rozhovory o hudbě“ a výtvarné výstavy. Ta s názvem „Průrvy nad zemí“ je k vidění v kroměřížském Zahradním ateliéru. V Ostravě pak lze až do 4. srpna navštívit expozici děl výtvarníků z brněnského Sdružení Q „Hledání rovnováhy“.

Pořadatelem festivalu je spolek Umělecká iniciativa, záštitu udělili mj. ministr kultury Martin Baxa a český primas, arcibiskup Jan Graubner.

XXXV. Forfest Czech Republic 2024. Hlavní program 23. 6. – 4. 7. 2024, podrobnosti na www.forfest.cz

Živé Skoky

Poetický poutní chrám Navštívení Panny Marie v zaniklých Skocích u Žlutic na celé léto ožije hudbou i modlitbou díky spolku Pod střechou a festivalu *Živé Skoky*.

Někdejší německé obyvatelstvo vsi na Karlovarsku bylo po válce odsunuto a zůstal jen chátrající barokní kostel. Díky spolku Pod střechou bude po celý červenc a srpen od 9 do 18 hodin otevřen ke komentovaným prohlídkám „od sklepa po půdu“. 4. července pak zahájí poutní sezonu putování s milostným obrazem z kláštera v Teplé, procesí dorazí do cíle po Skokovské stezce v sobotu 6. července. Ve 20.30 se kostel rozezvučí při Noci světél modlitbou se zpěvy z Taizé. Českoněmecká poutí porozumění s rodáky bude nazítří začínat v 10 hodin a povede ji opat tepelského kláštera P. Filip Zdeněk Lobkowicz OPraem. Naváže na ni prohlídka kostela i někdejší obce s komentářem. Poutní mše sv. se budou konat ještě 28. července ke sv. Anně, 18. srpna k Nanebevzetí Panny Marie a 15. září k Panně Marii Bolestné.

Součástí *Živých Skoků* je rovněž cyklus benefičních koncertů s dobrovolným vstupným, které pomáhá obnově barokní památky. 12. července přijedou zahrát folkaři Marie Puttnerová a Martin Novák, držitelé letošního Anděla, 19. července se představí Aliaksandr Yassinski s ruským knoflíkovým akordeonem bajan. 28. července se *Živé Skoky* prolou s jiným festivalem – *Procházkami uměním s Jitkou Hospřovou*. Populární violistka spolu s kytaristou Štěpánem Rakem a houslistou Mauriziem Sciarettou zahrají mj. skladby J. S. Bacha. 17. srpna pak vystoupí písničkáři Oldřich a Romana Janotovi a 23. srpna Petr Linhart a Josef Štěpánek. 31. srpna pak cyklus koncertů uzavře vystoupení básníka a písničkáře Jakuba Čermáka. (sch)

17. Živé Skoky. 22. 6. – 31. 8. 2024, podrobný program na www.skoky.eu

ŠEST DESÍTEK DĚL PROSLULÉHO MALÍŘE BAROKNÍ MORAVY Jana Kryštofa Handkeho (1694–1774) vystavují v někdejší augustiniánské klášterě ve Šternberku na Olomoucku. Letos uplyne 330 let od jeho narození a 250 let od úmrtí. Maloval především pro olomoucké biskupství a tamní univerzitu, vyzdobil baziliku a rezidenci na Svatém Kopečku, ale tvořil také pro šlechtice nebo kláštery – včetně augustiniánů ze Šternberka, se kterými se osobně přátelil. Jeho fresky i závěsné náboženské i žánrové obrazy výrazně ovlivnily podobu moravského baroka. Výstava v nedávno komplexně obnoveném Šternberském klášterě potrvá do 31. října 2024. Snímek archivu Šternberského kláštera

Kniha Leviticus jako volání lásky

KNIŽNÍ TIP
Zdeňka A. Emingera

Kniha anglického rabína a vynikajícího židovského učenice Jonathana Sackse (1948–2020) *Týdenní čtení z Tóry. Leviticus: Kniha svatosti* přichází na pulty díky Nakladatelství P3K. Navazuje na jeho předchozí, ve světě oceňované komentáře k Pentateuchu čili Pěti knihám Mojžíšovým.

Jistě ne náhodou byl Sacks za svoji činnost, a tedy za své knihy, proslovy, postoje a vliv na britskou společnost povýšen do šlechtického stavu. Komentář k Leviticu je pro pochopení této biblické knihy nezbytný a Sacksova kniha patří ke skvělým průvodcům, které čtenáře doprovodí i nejtěžšími pasážemi, aniž by potřeboval speciální teologické vzdělání.

Rabbi Jonathan Sacks si byl při psaní vědom, že třetí kniha Mojžíšova patří čtenářsky

mezi ty supernáročné, které vyžadují moderní, aktualizovaný a kontextuální výklad, aby bylo možné je číst jinak než jen jako seznam událostí či náboženských povinností. Říká: „Kniha Va-jikra, Leviticus, je ze všech knih Tóry současně kultuře nejvzdálenější. Najít si cestu k tématům, která se v ní řeší, je pro čtenáře často velmi těžké.“ Díky jeho vhlédům se pak i Leviticus může otevřít jako kniha pozapomenutých, ale přesto klíčových Božích sdělení. „Čteme-li ji po povrchu,“ píše autor, „je celá o rituálech: o svatyni, rituálech prováděných kněžími, obětování, čistotě a svatosti. Budeme-li však pozorní k indiciím, objevíme pod povrchem velké drama, lidské i metafyzické zároven.“

Možná si už ani neuvědomujeme, konstatuje Sacks, že „právě v této knize čteme poprvé příkaz „budeš milovat svého bližního jako sebe samého“. V ní, dodává, „je zdroj ještě důležitější mravní zásady: Budeš ho (cizince – pozn. aut.) milovat jako sebe samého, protože i vy jste byli hosty v zemi egyptské.“ Leviticus se najednou ukazuje jako kniha velkých mravních majáků a poučení. Vede nás, abychom se vyhýbali nenávisti a násilí. Učí, že jsme Bohem

povolání k cestě ke svatosti, protože i on, cíl našeho putování, je svatý. Nejsme, říká Sacks, pouze „stvoření k obrazu Božímu, jsme povolání jednat podle Božích způsobů“. Tři velké oddíly Leviticu pojednávají 1) o tom, co je svaté, 2) „prozkoumávají hraniční oblast mezi tím, co je svaté, a co světské“, 3) odhalují způsoby, jak vnášet svatost do světa.

Hebrejský název Va-jikra znamená „zavolal, povolal“. Mohlo by se zdát, že třetí kniha Mojžíšova povolává Židy a v podobném ohledu i nás křesťany k dodržování zákonů, předpisů a různých norem. Ano, v jistém ohledu povolává. Jenže nad kněžskou tradicí a nad všemi pokyny vyčnívá něco, co je podle Sackse podstatnou součástí jakéhokoliv zákona, tím spíše zákona Božího: láska. Va-jikra je „vyjádřením pozvání, přátelství, lásky. Bůh vyjadřoval svou lásku, když povolal Avrahama, aby ho následoval. Vyjadřoval ji, když vedl putující Izraelity ve sloupu kouře ve dne a ohně v noci. Lásku vyjadřuje, když zve izraelský lid, aby se mu přiblížil, aby se stali pravidelnými návštěvníky jeho domu, aby sdíleli jeho svatost, rozdílnost, oddělenost – aby se stali jeho prostředníky ve světě“. Kniha Va-jikra „je o tom, proč láska po-

třebuje zákon a zákon lásku“.

Díky Sacksovi můžeme jako křesťané lépe pochopit spojené nádoby starozákonních a novozákonních příběhů a knih. V dosud poněkud nezřetelné knize budeme hledat smysl a krásu Božích slov mezi řádky a pod nimi. Člověk polámaný hříchem dělá občas pravý opak toho, co by měl. Jde od Boha, místo aby šel k němu. Kniha Leviticus ukazuje, jaké způsoby a metody volil Hospodin, aby k sobě přitáhl toho, kdo před ním utíká, a aby mu ukázal, že zákon bez lásky je mrtvý.

Jonathan Sacks: Týdenní čtení z Tóry. Leviticus: Kniha svatosti (Nakladatelství P3K 2024)

Autor je teolog a publicista.

